

TERMÍN: 21.12.2020

xx20237xx
Recenzia A
Erika Fryková
erika.frykova@mpc-edu.sk
<i>Prosím nezasahujte do tejto tabuľky</i>

RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Erika Fryková**NÁZOV MATERIÁLU: **Čo vás v tej škola učia**TYP VÝSTUPU*[1]: **Analýza**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo životného prostredia SR - Inštitút environmentálnej politiky**AUTORI/KY: **Marianna Bodáčová, Marek Engel;**

SPOLUAUTORI/KY: Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu SR - Inštitút vzdelávacej politiky - Matej Sedláček - 1 bod; - - ; - - ; - -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **2****PRIPOMIENKY:**

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	s. 6 – predposledný riadok; s. 11 – posledný bod v odrážkach; s. 12 – posl. riadok podkap. 2.1; s. 20 – posl. riadok podkap. 2.3; s.	Neodporúčam používať termín „kontinuálne vzdelávanie“.	Tento termín bol zavedený zákonom 317/2009, od septembra 2019 platí nový zákon o pedagogických zamestnancoch (138/2019), v ktorom sa tento pojem nevyskytuje. Namiesto neho sa používa termín „vzdelávanie“ pedagogických zamestnancov, príp. je možné používanie	Akceptované. Formulácie zmenené v zmysle pripomienky.

	21 – názov 2.3.2; s. 22 – začiatok predposl. odseku		neformálnejšieho termínu – „ďalšie vzdelávanie“ PZ.	
2	Napr. s. 7 – prvých 5 odsekov; s. 12 – v názve podkap. 2.1; s. 12 – 3. a 5. odsek; s. 13 – posledný odsek; s. 14 – názov podkap. 2.2; druhý riadok druhého odseku; s. 16 v názve 2.2.2;	Explicitné nerozlišovanie pojmov „environmentálna výchova“ a „environmentálne vzdelávanie“.	V texte sa obidva pojmy objavujú striedavo, pravdepodobne aj v závislosti od citovanej literatúry. Predpokladám, že cudzojazyčné (hlavne anglické) zdroje hovoria o „environmental education“, ktoré v širšom chápaní zahŕňa aj environmentálnu výchovu; v našich podmienkach je vnímaný istý rozdiel medzi „výchovou“ a „vzdelávaním“, aj keď hovoríme o výchovno-vzdelávacom procese. Predmet, resp. prierezová téma má oficiálny názov „environmentálna výchova“, ktorá zahŕňa aj environmentálne vzdelávanie. Odporúčam špecifikovať, kedy je vhodnejšie používať termín environmentálna výchova a kedy environmentálne vzdelávanie a následne v celom texte upraviť. (napr. v súvislosti so žiakmi skôr sa zameriavať na environmentálnu výchovu, príp. používať obidva pojmy spolu – environmentálna výchova a vzdelávanie; v súvislosti s pedagógmi na ich environmentálne vzdelávanie; Pomôcť môže jednoznačné vymedzenie oboch pojmov v úvodnej	Akceptované. Spôsob využívania terminológie bol vymedzený v úvodnom odseku prvej kapitoly a v danom zmysle boli pojmy využívané v texte.

			časti analýzy (autori analýzy čiastočne terminológiu rozlišujú napr. v BOXe 1 – s. 15 vo vzťahu k zahraničiu, ale nešpecifikujú terminológiu v našich podmienkach).	
3	s. 6 – posledný riadok	Odporúčam namiesto učiteľov všeobecno-vzdelávacích predmetov uviesť termín „pedagogickí zamestnanci“ (v súlade so zákonom 138/2019, §19, 20 a 21), keďže takto nie sú zaradení učitelia odborných predmetov; učitelia prvého stupňa ZŠ a učitelia MŠ, príp. zväziť aj doplnenie vychovávateľov a majstrov odbornej výchovy. Zväziť by bolo potrebné aj kategóriu – školský špeciálny pedagóg.	Na stredných odborných školách okrem učiteľov všeobecno-vzdelávacích predmetov učia aj učitelia odborných predmetov (SOŠ technického zamerania, služieb, poľnohospodárstva, SOŠ pedagogické a pod.). Títo učitelia teoreticky pripravujú svojich žiakov pre prax, ktorú spočiatku zastrešujú hlavne majstri odbornej výchovy. Vychovávateľa sa zasa venujú žiakom 1. stupňa po skončení vyučovania. Súčasťou ich výchovných plánov je takisto environmentálna problematika. Učitelia prvého stupňa ZŠ a tiež učitelia materskej školy sa takisto podieľajú na rozvoji environmentálneho povedomia detí a žiakov. Školský špeciálny pedagóg mal v predchádzajúcej legislatíve označenie učiteľ špeciálnej pedagogiky – jedná sa o učiteľov na špeciálnych základných školách, ktorí väčšinou učia žiakov všetky, resp. takmer všetky vyučovacie predmety (a tiež nemusia mať	Akceptované. Formulácia zmenená v zmysle pripomienky.

			vyštudované učiteľstvo všeobecno-vzdelávacích, resp. odborných predmetov). Najvhodnejší takto bude výraz „pedagogickí zamestnanci“, ktorý zastrešuje všetky vyššie uvedené skupiny pedagógov.	
4	s. 14 – podkap. 2.2, prvý odsek	Termín „výuka“ je čechizmus.	Odporúčam používať termín „výučba“.	Akceptované. Formulácia zmenená v zmysle pripomienky.
5	s. 15 – druhý odsek, posledná veta	Neodporúčam používať termín „potravinový reťazec“.	Z ekologického hľadiska je správny výraz „potravnový reťazec“.	Akceptované. Formulácia zmenená v zmysle pripomienky.
6	s. 17 – podkap. 2.2.3, prvý odsek, predposledná veta	Veta je len čiastočne pravdivá.	Práve pre environmentálnu výchovu ako voliteľný predmet (1. a 2. stupeň ZŠ), resp. je ho možné preniesť aj do ENV ako prierezovej témy, bol vytvorený vzdelávací štandard, ktorý je dostupný na: https://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/volitelne-predmety/environmentalna-vychova/	Akceptované. Odsek preformulovaný v zmysle pripomienky.
7	s. 17 – bod 2 pod čiarou	Charakteristika výkonového štandardu nie je jednoznačná.	Výkonový štandard nerieši len zručnosti. Odporúčam upraviť podľa:	Akceptované.

			https://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzd-elavaci-program/svp-druhy-stupen-zs/vzd-elavacie-standardy/	Charakteristika doplnená v súlade s definíciou ŠPÚ.
8	s. 20 – podkap. 2.2 prvý riadok aj podkap. 2.3.1, prvá veta; s. 21 – prvý odsek, posledná veta	Nemám informáciu, že by sa dal vyštudovať odbor „environmentálna výchova“.	Vysoké školy ponúkajú odbory ako: ekologické a environmentálne vedy, resp. učiteľstvo ekológie, príp. environmentalistiky v aprobácii s druhým predmetom. V súlade s uvedeným odporúčam upraviť kontext – nie absolventi environmentálnej výchovy, ale absolventi príslušných odborov.	Akceptované. Formulácie upresnené v súlade so štruktúrou študijných programov.
9	s. 6 – štvrtý odsek, koniec poslednej vety	Nerozumím kontextu: „... miestne zakotvené učenie.“	Nie je jasné, čo týmto slovným spojením autori myslia.	Akceptované. Vysvetlenie doplnené v príslušnom odseku časti 2.2.3, na ktorý sa zhrnutie odvoláva.
10	s. 20 – posledný odsek, posledná veta, s. 23 – úvodná veta tretieho odseku	Dodatočne som si uvedomila, že zo zákona 138/2019 v porovnaní so zákonom 317/2009 vypadol pojem „akreditácia“.	Namiesto pojmu „akreditácia“ odporúčam používať termín „schválenie“ programov, „schválené (nie akreditované) programy“.	Akceptované. Formulácie viažuce sa k odporúčaniam štúdie boli zmenené v súlade s terminológiou podľa predmetného zákona.
11	s. 23 – posledná veta	Termín „výuka“ je čechizmus. (dodatočne som si všimla)	Odporúčam používať termín „výučba“.	Akceptované.

				Formulácia zmenená v zmysle pripomienky.
--	--	--	--	---

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Na základe akceptovania všetkých uvedených pripomienok v podobe úprav a doplnení v texte (okrem poslednej napriek deklarovaniu úpravy – odporúčam ešte v texte upraviť) predmetný materiál schvaľujem ako analýzu aktuálneho stavu formálneho environmentálneho vzdelávania na Slovensku s názvom „Čo vás v tej škole učia“. Uvedená analýza môže byť východiskom pre implementáciu metód, techník, stratégií zo strany kompetentných inštitúcií i jednotlivcov, ktoré podporia realizáciu formálneho, príp. neformálneho environmentálneho vzdelávania, environmentálnej výchovy v školskom, resp. mimoškolskom prostredí. Adekvátne formálne i neformálne environmentálne vzdelávanie detí, žiakov i dospelých môže prispieť k zvyšovaniu ich environmentálneho povedomia (environmentálnej gramotnosti), a teda podporovať správanie sa a konanie v súlade s trendmi trvalo udržateľného rozvoja.

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.